

عنوان مقاله:

تحلیل تطبیقی خمسه نگاری در دوره های پیشین و پسین مکتب هرات

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 12، شماره 44 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

حدیث ساجد - دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه نیشابور، ایران

فرزانه فرخ فر - استادیار، گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه نیشابور، ایران

خلاصه مقاله:

خمسه نظامی گنجوی از جمله مضامینی است که مصورسازی آن به دلیل توصیفات تصویری دقیقی و زیبا و نغز، در مکاتب نگارگری ایران از اقبال گسترده ای برخوردار بوده است. یکی از مهمترین این مکاتب، مکتب هرات تیموری است که خمسه نگاری در هر دو دوره پیشین (عصر شاهرخ تیموری) و پسین آن (عصر سلطان حسین بایقرا) اهمیت بسیار داشته است. هدف این پژوهش، مطالعه روند تغییرات خمسه نگاری این دو دوره است و بدین منظور به بررسی سه نگاره با موضوع مشابه از نسخ مصور خمسه نظامی محفوظ در موزه ارمیتاژ (متعلق به زمان شاهرخ) و خمسه نظامی محفوظ در موزه بریتانیا (متعلق به زمان سلطان حسین)، می پردازد. پرسش این است: وجوه تشابه و تفارق و ویژگی های کیفی خمسه نگاری در دو دوره شاخص پیشین و پسین مکتب هرات تیموری (عصر شاهرخ و سلطان حسین بایقرا) چیست؟ نتایج پژوهش بیانگر این موضوع است که آثار هر دوره در عین تبعیت از اصول قراردادی نگارگری، بازتاب سلیقه خالقان و سفارش دهندگان و شرایط اجتماعی و نوآوری های نگارگران آنان نیز هست. نگارگر زمان شاهرخ به نظر می رسد فقط به دنبال منعکس کردن ماجرای اصلی داستان در نگاره های خود بوده درحالیکه نگارگر زمان سلطان حسین بایقرا گاهی با افزودن کتیبه ها ی منقوش و یا با عدم تمرکز بر روی موضوع اصلی سعی در انتقال مفاهیمی فراتر از اصل داستان بوده است. لیکن در مجموع ارتقاء سطح کیفی تصویرنگاری در نسخ خمسه عصر سلطان حسین کاملا مشهود است که نشان از رونق خمسه نگاری و چیرگی استادان مکتب هرات پسین دارد. پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی و با رویکرد تطبیقی به انجام رسیده و شیوه گردآوری اطلاعات کتابخانه ای-استادی است.

کلمات کلیدی:

مکتب هرات تیموری، خمسه نگاری، عصر شاهرخ، سلطان حسین بایقرا

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030487>

